

Kroppen som udtryk og talen

Af Maurice Merleau-Ponty

Vi har set, at kroppen er en enhed, der adskiller sig fra det videnskabelige objekts enhed. Helt ud i dens "seksuelle funktion" har vi fundet en intentionalitet og betydningsskabende kraft. Søger vi nu at beskrive talen som fænomen og den udtrykkelige betydningshandling, vil vi definitivt kunne lade den klassiske dichotomi mellem subjekt og objekt bag os.

- 5 Opdagelsen af talen som oprindeligt område sker naturligvis sent. Her som overalt maskeres relationen *at have*, skønt den træder frem i det om sprogbrugeren relevante udtryk "at have for vane...", først af relationer hørende til *at være*, eller, som det også kan siges, at internt-verdslige og ontiske¹ relationer. Besiddelsen af sprog opfattes først som den blotte faktiske eksistens af "ordbilleder", det vil sige spor efterladt i os af udtalte eller opfattede ord. Om disse spor er af kropslig art eller aflejres i det "ubevidste"
- 10 betyder mindre; i begge tilfælde er sprogopfattelsen den samme, for så vidt den ikke rummer et "talende subjekt". Hvad enten det er stimuli, der efter nervemekanikkens love udløser impulser, som bevirker, at ordet artikuleres, eller det er bevidsthedstilstande, der i kraft af tillærte associationer gør, at et passende ordbillede dukker op, lokaliseres talen i begge tilfælde i en emnekreds i tredje person; der er ingen talende, blot en strøm af ord, som frembringes uden nogen styrende taleintention. Ordenes mening betragtes som
- 15 givet i og med de stimuli eller bevidsthedstilstande, der blot drejer sig om at benævne; ordets lydelige eller artikulatoriske form er givet i og med de cerebrale² eller psykiske spor, og talen er ikke en handling, viser ikke hen til subjektets indre muligheder: mennesket kan tale, ligesom den elektriske lampe kan blive hvidglødende. At der optræder selektive forstyrrelser, som rammer det talte sprog, men ikke det skrevne, eller skriften, men ikke talen, at sproget altså kan gå i pletvis opløsning, forklares ved, at det består af en
- 20 række indbyrdes uafhængige komponenter, mens talen i vid forstand er et fornuftsvæsen.

...

Der er ... hos den lyttende eller læsende som hos den talende eller skrivende *en tænkning i talen*, som intellektualismen helt overser.

- Vil vi tage denne tænkende tale i betragtning, må vi vende tilbage til talen som fænomen og atter sætte
- 25 spørgsmålstegn ved de sædvanlige beskrivelser, som fastfryser såvel tanken som talen for kun at tænke sig ydre relationer mellem dem. Vi må først og fremmest erkende, at tanken, hos det talende subjekt, ikke er en forestilling, det vil sige, at den ikke bogstaveligt forestiller genstande eller relationer. Taleren tænker ikke, før han taler, eller mens han taler; hans tale er hans tanke. På samme måde har tilhøreren ikke forestillinger udfra tegnene. Talerens "tanke" er tom, mens han taler, og når tekst læses op for os, har vi
- 30 ikke - hvis udtrykket er lykkedes - en tanke i margen af selve teksten, men ordene fylder hele vor tanke, hele vor forventning, og vi føler nødvendigheden af det sproglige forløb, gribes af det uden at kunne forudse det. Forløbets eller tekstens ophør er en fortryllesels ophør. Først nu vil tankerne om forløbet eller teksten kunne indfinde sig, hidtil var forløbet improviseret, og teksten blev opfattet uden hjælp af en eneste tanke, meningen var tilstede overalt, men intetsteds givet for sig selv.
- 35 Citat fra "Tegn - udvalgte essays" af Maurice Merleau-Ponty side 44-45+51

¹ Dette har Merleau-Ponty fra Heidegger, der skelner mellem ontologisk og ontisk - det værende og det at være.

² Hjernemæssige